

LUND UNIVERSITY

Den mänskliga frånvaron

Persson, Anders

Published in:
Helsingborgs Dagblad

1994

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Persson, A. (1994). Den mänskliga frånvaron. *Helsingborgs Dagblad*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

HD 15/11 1994

Den mänskliga frånvaron

Ja-sidan i folkomröstningen betonade inte endast Sveriges, utan också människornas anpassning till anonyma och till synes obönhörliga ekonomiska krafter. Ja-sidan anropade väljarna i deras egenskap av ekonomiskt rationella människor som av räntenivåer, vinster, aktiekurser och rädsla för arbetslöshet byggt sig ett mentalt fängelse. En undersökning på valdagen visade att för 67 procent av ja-röstarna var ekonomin den viktigaste frågan.

Nej-sidans argument förutsatte att människorna är aktiva subjekt - aktörer - som i synnerhet med politikens hjälp kan sätta käppar i den ekonomiska nödvändighetens hjul och bygga en av människan avhängig ekonomi. Nej-sidan försökte vinna gehör för budskapet att människor kan styra ekonomin och ovan nämnda undersökning visade att 67 procent av nej-röstarna ansåg att demokratin var EU-omröstningens viktigaste fråga.

På väg från vallokalen funderar jag över att nej-sidan där representerades av en människa som delade ut valsedlar, medan ja-sidan var mänskligt frånvarande. Det är självklart att det fanns ett påtagligt skäl till att där inte fanns en ja-människa - någon hade plötsligt blivit

sjuk, fått biltrassel eller annat förhinder.

Det tycks mig emellertid som om denna mänskliga frånvaro symboliskt har något att säga oss. De flesta av ja-sidans argument var ju hänvisningar till nödvändighetens tvång - denna nödvändighet som helt blint verkar helt oberoende av varje individ. Värdet av Sveriges medlemskap i EU framställdes som en nödvändig anpassning till den obönhörliga ekonomiska utvecklingen. Svenska företag och räntenivåer var liksom redan anslutna till EU och medlemskapet framställdes mera som en politisk bekräftelse av detta förhållande. Anonyma krafter, som det knappast tycktes lönt att människor försökte påverka, drev sitt spel helt oberoende av den mänskliga viljan.

Ja-sidans människofrånvaro i vallokalen blev en illustration både av den ekonomiska nödvändighetens anonyma karaktär och av ja-sidans sätt att argumentera, för att inte säga av dess dyra valkampanj. På en bänk låg ja-röstsedlarna och representerade hela det marknads-ekonomiska samhällets dynamik. Människan som skulle ha delat ut dem hade fått förhinder - men hon behövdes inte heller.

Anders Persson